Μη σε τρομάζει η πείρα των παππούδων (Καραποστόλης Βασίλης, καθηγητής Πολιτισμού και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αθηνών)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 20 Σεπτεμβρίου, 2019

> Πρόσφατα ένα δημοσίευμα σε ιταλική εφημερίδα έφερε ξανά στο φως, μ' έναν απροσδόκητο τρόπο, το πρόβλημα των ηλικιωμένων στον σύγχρονο δυτικό κόσμο. Κάποιος μοναχικός συνταξιούχος δάσκαλος ζητούσε με αγγελία του να υιοθετηθεί από οικογένεια που θα ενδιαφερόταν να αξιοποιήσει τα προσόντα του. Θα μπορούσε να συμβάλλει στη μόρφωση των παιδιών ή των εγγονιών, και γενικά, όπως ο ίδιος έγραφε, να είναι «κοινωνικά χρήσιμος».

Ανεξάρτητα από το τι ανταπόκριση βρήκε η συγκεκριμένη έκκληση, το βέβαιο είναι ότι σήμερα η χρησιμότητα της τρίτης ηλικίας αμφισβητείται χωρίς περιστροφές. Αν κάποιος άνω των 65 ετών ζητήσει να προσφέρει τις γνώσεις του, το πιο πιθανό είναι ότι η προσφορά του θα πέσει στο κενό. Οι γνώσεις αυξάνονται, εξειδικεύονται, τρέχουν πολύ γρήγορα για να τις προλάβει κάποιος με μειωμένη αντοχή στις κούρσες.

Αυτό θα του απαντήσει η αγορά, το ίδιο θα πει και η οικογένεια. Όταν υπάρχουν τόσο ειδικοί φροντιστές και σύμβουλοι, οι γονείς βρίσκουν πως δεν τίθεται θέμα να απευθυνθούν σ' ένα καινούργιο είδος κατ' οίκον παιδαγωγών. Αφού λοιπόν ως προς τις τρέχουσες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες ο ηλικιωμένος υστερεί, σε τι θα μπορούσε να είναι ωφέλιμος; Στη μετάδοση της πείρας, προτείνει η απλή λογική.

Όμως αμέσως εδώ προκύπτουν νέα προβλήματα. Ένας άνθρωπος που έχει δει κι έχει ζήσει πολλά, δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι θα βρει αντίκρυ του αυτιά πρόθυμα να ακούσουν τις διηγήσεις του. Στην κοινωνία των ατομικών δικαιωμάτων και της ανεξαρτησίας της γνώμης, κάθε συμβουλή ή υπόδειξη μπορεί να εκληφθεί ως αθέμιτη παρέμβαση. Θίγονται τα προσωπικά δεδομένα, η μυγιάγγιχτη προσωπικότητα και του πιο ανερμάτιστου. Όποιος θελήσει να πει σ' έναν άλλο (ακόμη κι αν αυτός είναι πολύ νεώτερος) τι θα ήταν καλύτερο, κατά τη γνώμη του, να πράξει, κινδυνεύει να φανεί εξουσιαστικός. Συνεπώς ας κρατηθούν οι μεγάλες ηλικίες μακριά από τις μικρές.

Φανταστείτε μια αγγελία γραμμένη από κάποιον με κάμποσα χρόνια στην πλάτη του.

«Έχω ζήσει μέσα στις αλλαγές. Γνώρισα τη φτώχεια. Κατόπιν το ξεπέρασμα της φτώχειας και την επιτυχία. Επίσης τον έρωτα, αλλά και την ερωτική απογοήτευση. Και ακόμη, τα σκαμπανεβάσματα της φιλίας - θέλει κανείς αρχάριος να πληροφορηθεί γι' αυτά;».

Τα πρώτα παράδοξα

Το φιλελεύθερο ακροατήριο απαντά: «Όχι. Θα τα μάθουμε μόνοι μας». Κατηγορηματική η δήλωση και ακλόνητη η πεποίθηση ότι το νεαρό άτομο πρέπει να δοκιμάζει τις δικές του δυνάμεις σε οτιδήποτε καινούργιο συναντάει στο δρόμο του. Φυσικά, θα έχει κάποια ενημέρωση για το τι προηγήθηκε, αλλά δεν θα καθορίσει αυτό την πορεία του.

Παρακολουθώντας αυτή την πορεία διαπιστώνουμε πολύ γρήγορα τα παράδοξα της. Με τα πρώτα εμπόδια γεννιούνται ανησυχίες. Μήπως μια αποτυχία στις εξετάσεις τσακίσει την αυτοπεποίθηση του εφήβου; Μήπως μια πρώιμη ερωτική ατυχία τού προκαλέσει ανεπανόρθωτο ψυχικό τραύμα; Η αντίφαση είναι χτυπητή. Από τη μια η οικογένεια και οι ειδήμονες ωθούν τους νέους στο πείραμα, στην αναζήτηση του "εαυτού" τους. Από την άλλη τρομάζουν προκαταβολικά με το τσουρούφλισμα και το γρατσούνισμα που θα υποστεί μοιραία ο τρυφερός βλαστός.

Εκεί ακριβώς θα ήταν δυνατόν να βρεθεί μια θέση για την πείρα. Γιατί ο έμπειρος και μόνον αυτός, μπορεί να πει για το πόσο βαθιά είναι μια πληγή, για το πόσος χρόνος περνάει μέχρι να επουλωθεί. Παρ' όλα αυτά, όσους έπαθαν και έμαθαν τους κρατάνε σε απόσταση. Στους νέους φαίνονται βαρετοί οι γέροι, αλλά γι’ αυτό δεν ευθύνονται ούτε οι μεν ούτε οι δε, ευθύνονται οι ενδιάμεσες ηλικίες που παρεμβαίνοντας εμποδίζουν τις παλιές καραβάνες να μιλήσουν για τα όσα ανάποδα τούς έτυχαν και για τις περιπέτειες που πέρασαν αντιμετωπίζοντάς τα.

Εξαιτίας του φόβου των μεσόκοπων για τη φθορά, η γιαγιά και ο παππούς παρουσιάζονται στις νέες γενιές σαν μούμιες, ενώ είναι ακόμη ζωντανοί. Μην τους πλησιάζετε. Δεν έχουν να διηγηθούν παρά μόνο ιστορίες πολύ πραγματικές για να είναι αληθινές. Είναι πλάσματα με παράξενες ιδιότητες. Μπορούν να συσχετίζουν γεγονότα, να συγκρίνουν συμπεριφορές, να προσαρμόζονται στις δυσκολίες και το πιο εξωφρενικό: διαθέτουν επιπλέον και υπομονή. Άχρηστο, πράγματι, υλικό η πείρα, είναι τόσο πυκνή που δεν ξέρει κανείς τι να ξεδιαλέξει απ’ αυτή –και, κυρίως, σε τι να την εφαρμόσει αποδοτικά.

(Πηγή: slpress.gr)